

УДК 338.489

Соколова В.М.¹, Траченко Л.А.²

¹ студентка, Одеський національний морський університет, м. Одеса

² д-р. екон. наук, професор, Одеський національний морський університет,
м. Одеса

ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ЗНИЖЕННЯ ТУРИСТИЧНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

Сучасний стан розвитку туристичної сфери варто розглядати як складну систему, що перебуває під дією зовнішніх та внутрішніх факторів. Зважаючи на це, особливу роль у формуванні туристичної сфери відіграє соціально-економічна та політична стабільність у країні. Питання політичної стабільності є актуальними для різних за рівнем соціально-економічного розвитку держав світу, оскільки безпосередньо впливає на стан галузей економіки країни. Нині нестабільна політична ситуація та розгортання повномасштабної війни в Україні призвело до втрати позицій на туристичному ринку. В умовах воєнного стану туристичному бізнесу доводиться призупиняти свою діяльність, або змінювати пріоритети [1].

Туристична діяльність в Україні ускладнилася в умовах повномасштабного воєнного вторгнення РФ на територію країни. Авіакомпанії скасовували рейси, страхові компанії відмовлялися покривати ризики. Війна й туризм, здавалося б, поняття несумісні. Однак туристична галузь виявилася частиною стійкості України. З перших днів воєнного стану її працівники допомагали мільйонам людей з евакуацією, розміщенням, харчами й емоційною підтримкою. Повномасштабна війна кардинально змінила умови для туризму, але не знищила його.

З початку повномасштабної війни низка туркомпаній України скоротила або трансформувала свою діяльність, організовуючи волонтерські перевезення, евакуацію, гуманітарну допомогу. Водночас багато фірм шукають інноваційні рішення для збереження бізнесу, налаштовують нові внутрішні маршрути, співпрацюють з місцевими громадами щодо створення безпечних туристичних послуг.

Масштаби впливу воєнних дій на український туризм поки складно оцінити сповна, адже повномасштабна війна триває. Однак уже зараз відомо, що 2023 року туристичних підприємств поменшало на 36% порівняно з 2021 роком. Російська окупація, воєнні дії та постійні обстріли різних регіонів призводять до руйнувань інфраструктури: готелів, баз відпочинку, аеропортів, залізничного сполучення. Постраждали також музеї, історичні пам'ятки, природа, значні території на сході, півдні й півночі України заміновані. За оцінками іноземних експертів, це близько 30% від усієї площі країни. Ще важче оцінити довготривалий вплив війни на туристичний потенціал країни, адже допоки у світі Україну асоціюватимуть із руйнуваннями й горем, викликом буде переконати міжнародну спільноту в її безпечності й надійності для туризму [2].

Експерти світового туристичного ринку стверджують, що російська агресія не тільки створює суттєві перепони відновленню туристичної галузі континенту після пандемії, а й спонукає туристів розглядати альтернативні туристичні напрямки до інших країн. Великою проблемою в даній ситуації

також стало, що всі міжнародні логістичні маршрути, які проходять через територію України, зараз не функціонують. Втім український ринок єдиний, що постраждав від цієї війни: на певних європейських напрямках після 24 лютого спостерігається падіння кількості рейсів, порівняно з аналогічним періодом 2021 року. Так, наприклад, кількість рейсів у Молдові впала на 69%, у Словенії на 42%, у Латвії на 38%, а у Фінляндії на 36% [3].

Воєнний стан може виховати в українців почуття національної гордості та солідарності. Подорожі власною країною можна розглядати як спосіб підтримки та просування своєї національної ідентичності, культури, спадщини та економіки. Українці можуть відчути обов'язок зробити внесок у місцеву індустрію туризму та проявити солідарність зі своїми спів громадянами у важкі часи. Після лютого-березня 2022 року, коли шок від повномасштабного вторгнення почав сходити нанівець, європейські туристи поступово починають повертатися, туристичний сектор адаптувався, пропонуючи можливості військового туризму.

Отже, повномасштабний воєнний конфлікт означає темні часи для індустрії туризму, навіть більше, ніж виклики, спричинені спалахом коронавірусу. Проте український туристичний бізнес пережив пандемію і після закінчення військових дій Україна стане популярним напрямком для подорожей. Відтак туристичний попит та кількість турів до міст-героїв лише зростатимуть. На жаль, в Україні, крім Чорнобиля, буде ще багато місць для темного туризму.

Список використаних джерел:

1. Роїк О. Р., Недзвецька О. В. Шляхи розвитку туристичної сфери України у воєнний період. *Вісник ХДУ*. 2022. Вип. 46. С. 11–15.
2. Природа та війна: як російська агресія вплинула на довкілля. *Екодія*. URL: <https://ecoaction.org.ua/pryroda-ta-vijna.html> (дата звернення: 16.10.2025).
3. Гурова Д. Д. Туризм в Україні: минуле, сьогодення та майбутнє. *Українські студії в європейському контексті*. 2024. № 8. С. 144–148.